

**TÕUHOBUSTE
BONITEERIMISE
JUHEND**

Kinnitatud
NSV Liidu Põllumajanduse Minis-
teeriumi Hobusekasvatuse ja
Hobusekasvanduste Peavalitsuse
juhataja
G. Netšiporenko poolt
25. veebruaril 1967.

TÕUHOBUSTE BONITEERIMISE JUHE ND

EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI
TEADUSLIK-TEHNILISE INFORMATSIOONI VALITSUS
Tallinn 1969

МИНИСТЕРСТВО СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА СССР
Главное Управление коневодства и коннозаводства

Утверждаю: Начальник Главного управления коневодства
и коннозаводства 25 февраля 1967 года Г. Нечипоренко.

ИНСТРУКЦИЯ
ПО БОНИТИРОВКЕ ПЛЕМЕННЫХ ЛОШАДЕЙ

Издательство «Колос»
Москва — 1967

1967. a. kehtestati NSV Liidus aretatavate tõuhobuste hindamiseks uus boniteerimise juhend. Võrreldes varemkehtinuga on uues juhendis tehtud mõningaid täiendusi ja parandusi. Nii on muudetud tõuhobuste tööjõudluse hindamise aluseid, mõnede hobusetõugude puhul nõudeid mõõtude osas jne.

Juhendi järgi toimub rea kohalike tõugu hobuste boniteerimine liiduvabariikide põllumajanduse ministeeriumide poolt kinnitatud juhendite alusel. Seetõttu on käesolevat tõuhobuste boniteerimise juhendit täiendatud eesti hobuse hindamise skaaladega, kusjuures senini kehtinud nõudeid mõõtude osas on mõnevõrra vähendatud.

Инструкция по бонитировке племенных лошадей. На эстонском языке.
Управление научно-технической информации Министерства сельского хозяйства Эстонской ССР. Таллин, ул. Техника, 24.

Toimetaja H. Jürgens. Tehniline toimetaja A. Ruutsoo. Korrektor E. Zereteli.
Laduda antud 24. III 1969. Trükkida antud 22. VII 1969. Paber 54×84/16. Trükipoognaid 2. Tingtrükipoognaid 1,68. Arvestuspooignaid 1,83. Trükiarv 2000. Tell. nr. 884. Kohila Paberivabriku trükipaber nr. 2. MB-06913. Trükikoda «Kiir», Viljandi, V. Kingissepa t. 31. Tasuta.

I. BONITEERIMISE ORGANISEERIMINE JA PÕHIMÕTTED

1. Boniteerimise eesmärgiks on kindlaks määrata hobuste tõuline väärtus nende kompleksse hindamise alusel.

2. Hobuseid boniteerivad kõigis tõuhobuseid omavais majandeis ja organisatsioonides liiduvabariikide põllumajandusministeeriumide poolt kinnitatud zootehnikud-bonitöörid.

3. Zootehnikud-bonitöörid teevad kogu töö iseseisvalt kohustuslikus koostöös nende majandite töötajatega, kus boniteerimine toimub.

4. Boniteerimisel hinnatakse hobuseid põlvnemise ja tüübi, mõõtmete, välimiku, tööjõudluse ning järglaste väärtuse alusel.

5. Iga tunnust hinnatakse 10-pallise süsteemi järgi.

6. Esimest korda boniteeritakse hobuseid $1\frac{1}{2}$ kuni $3\frac{1}{2}$ aasta vanuses (põlvnemise, mõõtmete ja välimiku järgi, kusjuures täisverelise ratsa- ja traavlitõugu hobuste määramisel eliitklassi on $2\frac{1}{2}$ aasta vanuste ja vanemate hobuste kohta nõutavad ka tööjõudlusandmed); teist korda boniteeritakse $3\frac{1}{2}$ kuni $7\frac{1}{2}$ aasta vanuses (põlvnemise, mõõtmete, välimiku ja tööjõudluse järgi); kolmandat korda $7\frac{1}{2}$ aasta vanuses ja vanemalt (põlvnemise, mõõtmete, välimiku, tööjõudluse ja järglaste väärtuse järgi).

7. Hobuste tõulisus ja põlvnemine tehakse kindlaks tõudokumentide järgi. Ristandite põlvkonnad (veresus) määratakse järgmise skeemi alusel (tab. 1).

EMA	ISA					
	Parandatud (kuni $\frac{1}{4}$)	I põlvkond ($\frac{1}{2}$)	II põlvkond ($\frac{3}{4}$)	III põlvkond ($\frac{7}{8}$)	IV põlvkond ($\frac{15}{16}$)	Puhtatõuline
Kohalik	Parandatud	Parandatud	Parandatud — I*	I	I	I
Parandatud (kuni $\frac{1}{4}$)	Parandatud	Parandatud — I*	I	I	I	I—II*
I põlvkond ($\frac{1}{2}$)	Parandatud — I*	I	I	I—II*	II	II
II põlvkond ($\frac{3}{4}$)	I	I—II*	II	II—II'	III	III
III põlvkond ($\frac{7}{8}$)	I	I—II*	II — III*	III	III—IV*	IV**
IV põlvkond ($\frac{15}{16}$)	I—II*	II	III	III — IV*	IV**	puhtatõuline
Puhtatõuline	II	II	III	IV**	puhtatõuline	puhtatõuline

Märkused. Hobuse põlvkonna (veresuse) võib määrata tema vanemate veresuse poolsummana, kusjuures ümardatakse vähema poole.

* Hobuse määramine ühte või teise põlvkonda sõltub tõutüübi avaldumisest.

** IV põlvkonna tõugudevahelised ristandid, kes on saanud väلتava ristluse tulemusena, võib lugeda puhtatõulisteks hobusteks, kui neil on hästi väljendunud tõutüüp ja majanduslikult kasulikud tunnused.

8. Nende hobuste puhul, kelle kohta ei ole põlvnemist tõendavaid dokumentaalseid andmeid, määratakse tõulisus (veresus) kindlaks ülevaatuse ja välimiku hindamise, tüübilisuse, tööjõudluse ja põletatud tõumärgi järgi või küsitatakse isikuid, kes teavad antud hobuse põlvnemist tõendada.

Boniteerijal on õigus säärased hobused määrata I—III põlvkonna ristanditeks. Erikomisjon võib hobused, kelle kohta ei ole põlvnemist tõendavaid dokumente, määrata

IV põlvkonna ristanditeks ja isegi puhtatõulisteks tingimisel, kui nad mõõtmetelt, välimikult ja tööjõudluselt vastavad eliit- ja I klassi nõuetele. Komisjoni määrab vabariigi põllumajandusministeerium või krai ja oblasti põllumajandusvalitsus.

Põlvnemisdokumentide puudumisel võib täisverelised ratsa-, araabia ja traavlitõugu hobused tõutüübi olemasolu korral määrata mitte kõrgemale kui II põlvkonda.

9. Tõugudevahelisest ristlusest saadud I põlvkonna ristandid boniteeritakse parandatava tõu skaala järgi. Mitme tõu ristluse ristandid boniteeritakse selle tõu skaala järgi, mille esivanemad on ülekaalus.

Liitristandite põlvkondade (veresuse) määramisel arvestatakse võrdsetel alustel järgmiste tõugude eellasi:

a) doni ja budjonnõi hobustel — doni, budjonnõi, täisverelise ratsahobuse, araabia ja tšernomori tõugu;

b) kabardiini hobustel — kabardiini, täisverelise ratsahobuse, araabia ja tereki tõugu;

c) euroopa ratsahobuste tõugudel — täisverelise ratsahobuse, araabia ja kõigi teiste euroopa ratsahobuste tõuge;

d) karabairi ja lokai hobustel — karabairi, lokai, araabia, tereki, ahhal-tekiini, jomuudi ja täisverelise ratsahobuse tõugu;

e) ahhal-tekiini ja jomuudi hobustel — ahhal-tekiini, jomuudi ja täisverelise ratsahobuse tõugu;

f) tereki hobustel — araabia, streletsi ja täisverelise ratsahobuse tõugu;

g) anglo-araabia hobustel — araabia, tereki ja täisverelise ratsahobuse tõugu;

h) täisverelise ratsahobuse ristanditel — araabia, euroopa ratsahobuste, ukraina ratsahobuste, traavli, ahhal-tekiini, doni, karabairi, lokai, jomuudi, kabardiini ja karabahi tõugude eellaste pool veresust;

i) traavlitel — orlovi, vene, ameerika ja prantsuse traavli ning täisverelise ratsahobuse tõugu, millede ristandid boniteeritakse vene traavli skaala järgi; tõulisuse (veresuse) määramisel arvestatakse nende tõugude eellasi võrdsetel alustel; puhtatõulisteks orlovi traavliteks tuleb lugeda III ja kõrgema põlvkonna orlovi traavli tõugu hobused;

j) nõukogude raskeveohobustel — brabantsoni, leedu

raskeveohobuse, saksa raskeveohobuse, ardenni, vene raskeveohobuse, suffolki ja jüüti (taani) tõugu;

k) vladimiri raskeveohobustel — klaidseili, šairi ja suffolki tõugu;

l) leedu raskeveohobustel — rootsi ardenni, jüüti, põhja-rootsi tõugu;

m) peršeronidel — peršeron-normanni tõugu;

n) vene raskeveohobustel — brabantsoni, nõukogude raskeveohobuse, tori ja ardenni tõugu;

o) läti rakkehobustel — oldenburgi, hannoveri, groningeni, holšteini, idafriisi tõugu;

p) kustanai ja novokirgiisi hobustel — täisverelise ratsahobuse, budjonnõi ja doni tõugu.

10. 3¹/₂-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel mõõtmete järgi rakendatakse mahahindlust, kusjuures aluseks võetakse hinnatavale noorhobusele vanuse poolest kõige lähemal olev skaala. Kui näiteks hobune boniteeritakse 2 aasta 2 kuu vanuselt, kasutatakse mahahindlust, mis on ette nähtud 2-aastastele; 2 aasta 8 kuu vanuste hobuste puhul kasutatakse 2 aasta 6 kuu vanustele ettenähtud mahahindlust; 2 aasta 10 kuu vanuste kohta 3 aasta vanustele ettenähtud mahahindlust jne.

Järglaste väärtust hinnatakse kõigi saadud järglaste järgi: täkkudel vähemalt kahe aastakäigu järglaste järgi ja märadel vähemalt kahe boniteeritud varsa järgi.

11. Zootehnik-bonitöör täidab iga boniteeritud hobuse kohta individuaalkaardi (vormid 1-1 ja 2-1). Iga majandi kohta, kus hobuseid boniteeritakse, koostatakse boniteerimise koondaruanne (vorm 13-1).

12. Boniteerimisel jaotatakse hobused järgmistesse klassidesse: eliitklassi moodustavad tõu parimad esindajad, kes täiel määral vastavad tõu nõuetele; I klassi kuuluvad hobused, kes põhiliselt vastavad tõu nõuetele; II klassi kuuluvad ülejäänud hobused, kellel on tõuaretuslikku tähtsust. Toodud klassi nõuetele mittevastavad hobused loetakse tõutuks.

13. Iga klassi tunnuste hindamisel määratakse kindlaks teatud pallid.

Hobuse määramine ühte või teise klassi toimub järgmise skaala alusel vastavalt iga tunnuse minimaalsele pallide arvule (tab. 2).

Näitajad	Eliitklass		I klass		II klass	
	Täkid	Märad	Täkid	Märad	Täkid	Märad
Põlvnemine ja tüüp	8	7	6	5	4	3
Mõõtmed	8	7	6	5	4	3
Välimik	8	7	6	5	4	3
Tööjõudlus	6	4	5	3	2	—
Järglaste väärtus	8	7	6	5	4	3

Märkused. Kui ühe tunnuse osas jääb ettenähtud miinimumist puudu ainult 1 pall, võib zootehnik-bonitöör puuduvat palli mitte arvestada ja määrata hobuse vastavasse klassi.

Traavid, kes tavalistel teedel saavutavad aja 2.05,1—2.10, hinnatakse üks klass kõrgemalt.

Hobused, kelle aeg on 2.05, ja kiiremad määratakse eliitklassi.

Hobuste kohta, kes ei vasta II klassi miinimumnõuetele, need täiendused ei kehti.

Iga klassi piires jaotatakse tõuhobused kolme kategooriasse.

Esimesse kategooriasse määratakse hobused, kelle hinne pallides ühe ja enama tunnuse järgi on kõrgem ning ülejäänud tunnused vastavad boniteerimise miinimumnõuetele, mis antud klassile on ette nähtud.

Teise kategooriasse määratakse hobused, kelle hinne pallides kõigi tunnuste järgi vastab antud klassile kindlaksmääratud boniteerimise miinimumnõuetele. Sellesse kategooriasse määratakse ka hobused, kelle hinne ühe ja enama tunnuse järgi on kõrgem ning üks tunnus ühe palli võrra madalam kindlaksmääratud miinimumist.

Kolmandasse kategooriasse määratakse tõuhobused, kes ei rahulda esimese ja teise kategooria nõudeid.

Märkus. 2¹/₂—3¹/₂ aasta vanused ja teise ja kolmanda kategooria tõuhobused, kelle kohta on olemas tööjõudluse andmed ning kes vastavad antud klassi miinimumnõuetele, hinnatakse ühe kategooria võrra kõrgemalt.

14. Boniteerimismaterjale kasutatakse tõuaretuses valikuks ja paaridevalikuks, hobuste tõuraamatusse märkimiseks, hobuste hinna kindlakstegemiseks ja majandi suguhobuste koosseisu iseloomustamiseks.

15. Järglaste väärtuse parandamiseks tuleb iga klassi mära paaritada temast kõrgemasse klassi ja kategooriasse määratud täkuga.

16. Kõigis majandeis peab laialdaselt kasutama eliit- ja paremaid I klassi sugutäkke, määrates neile kõrgema koormuse loomulikul paaritamisel või kasutades neid intensiivselt kunstlikuks seemendamiseks.

II. PÕLVNEMISE JA TÜÜBI HINDAMINE

17. Soovitava tüübi hindamisel peab zootehnik-bonitöör arvestama iga tõu erinevusi ja kaasaja nõudeid nende kohta.

Põlvnemine ja soovitav tõutüüp hinnatakse järgmise skaala alusel (tab. 3).

Tabel 3

Tõulisus	Soovitav tüüp on väljendunud		
	väga hästi	hästi	rahuldavalt
Täisverelised, puhtatõulised ja IV põlvkonna ristandid	8	7	6
Ristandid:			
III põlvkond	7	6	5
II põlvkond	6	5	4
I põlvkond	4	3	2

Märkused. Kui täisverelistel ja puhtatõulistel hobustel ning selgesti väljendunud tõutüübiga III—IV põlvkonna ristanditel isa või ema kuuluvad eliitklassi, lisatakse põlvnemise hindele iga vanema eest 1 pall.

Doni, kabardiini, karabairi ja lokai tõugu hobused, kellel ei ole üle $\frac{1}{4}$ täisverelise ratsahobuse verd ning tereki, ahhal-tekiini ja jomuudi hobused, kellel ei oli üle $\frac{1}{8}$ täisverelise ratsahobuse verd, arvatakse puhtatõulisteks hobusteks.

Anglo-araabia hobusteks loetakse hobused, kelle eellaste hulgas on vähemalt $\frac{1}{4}$ täisverelise ratsahobuse ja $\frac{1}{4}$ araabia või tereki tõu verd. Põlvkonna kindlaksmääramisel arvestatakse nende tõugude eellasi võrdsetel alustel.

Trakeeni, ungari ja hannoveri hobused, kelle põlvnemine on teada kolmanda põlvkonna eellasteni, loetakse puhtatõulisteks juhul, kui pooled nende eellastest on täisverelised ratsa- või araabia hobused. Puhtatõulisteks võib bonitöör määrata hobused, kellele väljendub hästi tõutüüp ning kelle eellastest $\frac{3}{4}$ -l on täisverelise ratsahobuse verd. Nende tõugude ristandid, kellel on rohkem kui $\frac{3}{4}$ täisverelise ratsahobuse verd, boniteeritakse selle tõu skaala järgi.

Budjonnõi, kustanai ja novokirgiisi tõu ristamisel täisverelise ratsahobusega saadud ristandid boniteeritakse antud tõugude puhtatõuliste hobustena, kui neil ei ole üle $\frac{3}{4}$ täisverelise ratsahobuse verd.

Uudikristluse meetodil saadud hobused hinnatakse NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi poolt väljatootatud ja kinnitatud eriskaalade järgi.

III. VÄLIMIKU JA KONSTITUTSIOONI HINDAMINE

18. Iga hobuse kohta täidetud individuaalkaartidel (vormid 1-1 ja 2-1) jagatakse kehaosad kolme gruppi:

I — pea, kael ja kere;

II — jäsemed;

III — konstitutsioon, kehaehitus, lihastik, kõõlused ja sidemed ning temperament. Välimiku kirjeldamiseks kriipsutatakse vastavad andmed boniteerimiskaardil alla.

19. Kehaosad hinnatakse süsteemi järgi: hea, rahuldav ja halb. Kehaosade eest, mis hinnatakse heaga, antakse 2, rahuldava eest 1 ja halva eest 0 palli. Nende hinnete summa annab kehaosade grupi palli. Välimiku üldhinne pannakse välja selle tunnuste grupi hinde järgi, mis on saanud minimaalse pallide arvu. Näiteks on hobune hinnatud järgmiselt: pea ja kael — rahuldav; turi ja piht — hea; selg ja nimme — rahuldav; laudjas — rahuldav; rinnakorv — hea. Selle tunnuste grupi eest antakse 7 palli (1+2+1+1+2). Eesjalad: seis — hea; randme ja sõrgatsi liigete ning kämbla ja sõrgatsite ehitus — rahuldav; tagajalad: seis ja kannaliigete ehitus — rahuldav; põia, sõrgatsi liigete ja sõrgatsite ehitus — hea; kabjad — hea. Selle tunnuste grupi eest antakse 8 palli (2+1+1+2+2). Konstitutsioon — rahuldav, kehaehitus — hea; lihastik — hea; kõõlused ja sidemed — rahuldav; temperament ja kohanemine — rahuldav. Selle tunnuste grupi eest antakse 7 palli (1+2+2+1+1). Välimiku üldhinne on 7 palli.

Märkused. Kui kahe tunnuste grupi hindamisel täkk on saanud 8—10 palli ja mära 7—10 palli, lisatakse välimiku üldhinde miinimumpallile 1 pall. Seda täiendavat parandust ei rakendata hobuste kohta, kellel üks tunnuste grupp on hinnatud II klassile vastava miinimumpalliga või vähem, või kelle kõik kolm tunnuste gruppi on hinnatud ühesuguste pallidega (näiteks 8—8—8). Hobuseid, kellel on mõigaslau, pätk ja kõrivillistamine, ei tohi boniteerimisel määrata kõrgemasse kui II klassi. Jäneskannaga hobused on lubatud määrata I klassi tingimusel, kui neil on kõrge tööjõudlus. Kahepoolsete peitmunanditega hobuseid ei boniteerita.

IV. TÖÖJÕUDLUSE HINDAMINE

20. Tööjõudlust hinnatakse hipodroomil ja väljaspool hipodroomi (kolhoosis, sovhoosis või hobusekasvanduses) toimunud katsete dokumentide alusel ning majandis tööl kasutamise tulemuste järgi. Kõik traavli- ja raskeveotõugude tõuhobused peavad olema kolmeaastaseks saamisel õpetatud tööle rakkes ja ratsahobused saduldatult.

Tabel 4

ORLOVI JA VENE TRAAVLI TÕUG

Pallid	Parim aeg 1600-meetrisel distantsil			
	2,5-aastased	3-aastased	4-aastased	vanemad
2	Treenitud, kuid katsetamata			
3	3.05	2.47	2.43	2.40
4	3.00	2.37	2.33	2.30
5	2.55	2.30	2.25	2.23
6	2.50	2.25	2.20	2.18
7	2.40	2.20	2.15	2.13
8	2.35	2.15	2.12	2.10

Märkused. 2400-meetrisel ja pikematel distantsidel püstitatud rekordid arvestatakse ümber 1600-meetrisele distantsile käesoleva juhendi lisas toodud kiiruse ümberarvestamise tabeli alusel.

Hobuste puhul, kes on näidanud kahe giti sõidus või 3200-meetrisel ja pikematel distantsidel paremat aega või võitnud traditsioonilisi auhindu, tõstetakse hinnet 1 palli võrra.

Tõurekordite puhul tõstetakse hinnet 2 palli võrra. Vene troikas katsed sooritanud traaviitel tõstetakse hinnet 1 palli võrra, I koha saavutamisel — 2 palli võrra.

Üleliidulistel võistlustel esikohale tulekul tõstetakse hobuste hinnet 1 palli ja rahvusvahelistel võistlustel esikohale tulekul 2 palli võrra.

Katseid mittesooritanud, kuid majanduslikel töödel kasutatud traavlite tööjõudlust hinnatakse näidatud tööjõudlusest olenevalt 1—2 palliga.

Mittekorrapärase liikumise ja perususe korral vähendatakse hinnet 1—3 palli.

Tabel 5

Täisvereline ratsahobune, araabia ja ahhal-tekiini hobune ning nende ristandid täisverelise ratsahobusega

Treenitud, kuid ei ole galopist osa võtnud	2	palli
Galopist osavõtnud, kuid ei ole esikohale tulnud	3	„
Tavalistes galoppides võitnud ühe esikoha	4	„
Tavalistes galoppides võitnud kaks või rohkem esikohta	5	„
Galopist osavõtnud I grupis ja «väljaspool gruppi»	6	„
Galopi võitnud I grupis ja «väljaspool gruppi»	7	„

Hinnet tõstetakse:

Galopi eest 3 aasta vanuses	0,5	„
Galopi eest 4 aasta vanuses	1	„
Rahalise koha võitmisel galopis traditsioonilisele auhinnale	1	„
Traditsioonilise auhinna võitmisel	2	„
Rahalise koha võitmisel galopis rahvusvahelisele auhinnale	0,5	„
Esikoha võitmisel galopis rahvusvahelisele auhinnale	2	„
Auhinna võitmisel üleliidulistel hobusekasvatajate võistlustel	1	„
Auhinnalise koha võitmisel üleliidulistel ja vabariiklikel ratsaspordi võistlustel	1	„
Esikoha võitmisel üleliidulistel ja vabariiklikel võistlustel	2	„
Tõurekordi püstitamisel	2	„

Märkus. Tigiduse, perususe ja liigse närvilisuse pärast vähendatakse hinnet 1—2 palli.

**Doni, budjonnõi, kustanai, novokirgiisi, karabairi, kabardiini,
jomuudi ja lokai tõug, euroopa ratsahobuste tõud ja
täisverelise ratsahobuse ristandid**

a) Galopis ja ratsaspordi võistlustel

(hinne pallides)

Treenitud, katsetatud hipodroomidel või ratsa- spordi võistlustel	Võidetud koht	Katsete ja võistluste viisid		
		Galopp ja herdel- võidusõit	Kolmevõistlus ja jähitakis- tussõit (stipel- tseez)	Noorte spordi- hobuste välja- õpetamine, kõrgem ratsa- koolisõit, kon- kursid, pika- maajooksud ja baiga
Treenitud, kuid mitte katsetatud	—	1	2	2
Katsetatud rajoonide- vahelistel ja kasvan- duste võistlustel	1	5	7	6
	2	4	6	5
	3	3	5	4
	Võttis osa	2	3	3
Katsetatud oblasti- ja vabariiklikel võistlustel	1	6	8	7
	2	5	7	6
	3	4	6	5
	Võttis osa	3	4	3
Katsetatud üleliidulistel võistlustel	1	7	9	8
	2	6	8	7
	3	5	7	6
	Võttis osa	4	5	3

b) Arvestuskatsed 2,5—3,5 aasta vanustele sporthobustele

Tulemused	Pallid
Väga hea	8
Hea	6
Rahuldav	4
Treenitud	2—3

Märkused. 4-aastased ja vanemad hobused hinnatakse herdelvõidusõidu, kolmevõistluse, jahitakistussõidu (stipel-tseezi), ratsastamise, kõrgema ratsakoolisõidu, takistussõidu ja ratsaretke tulemuste järgi.

Iga võistlus- ja katsetusviisi eest saadud palle ei summeerita, vaid hobust hinnatakse paremate tulemuste järgi.

Hobuseid, keda on kasutatud ratsamängudes ja kes on näidanud rahuldavat tööjõudlust, hinnatakse 2—3 palliga.

Esikoha võitmisel võistlustel traditsioonilistele ja grupivälistele auhindadele tõstetakse hobuse hinnet:

- a) oblastite ja vabariiklikel hipodroomidel — 1 palli võrra
 b) üleliidulistel hipodroomidel ja üleliidulistel hobusekasvatajate võistlustel — 2 palli võrra

Hobuste hinnet tõstetakse katsete sooritamisel rahvusvahelistel võistlustel 1 palli ja neil võistlustel esikohale tulekul 2 palli võrra.

Katseid mittesooritanud, kuid majanduslikel töödel kasutatud hobuste tööjõudlust hinnatakse näidatud tööjõudlusest olenevalt 1—2 palliga.

Tabel 7

Raskeveohobuste tõud

Tõugude grupid	Suuremate raskeveohobuste tõud			Väiksemate raskeveohobuste tõud		
	2—2½ aastat	3—3½ aastat	4 aastat ja vanemad	2—2½ aastat	3—3½ aastat	4 aastat ja vanemad
Katsete liigid						
	Veotakistus kg					
Traavis (2 km)	30	45	50	25	35	40
Sammus (2 km)	90	125	150	70	100	120
Kaugusveos	—	250	300	—	200	230

Märkused. Suuremate raskeveohobuste hulka kuuluvad nõukogude raskeveohobuse, vladimiri, leedu raskeveohobuse, peršeroni, eesti raskeveohobuse, läti ardenni, läti rakkehobuse ja tori tõug.

Väiksemate raskeveohobuste hulka kuuluvad vene raskeveohobuse, valgevene rakkehobuse, žmuudi, kuznetski ja voroneži rakkehobuse tõug.

Hindamise skaala

Pallid	Traavis 2 km (minutid ja sekundid)	Sammus 2 km (minutid ja sekundid)	Kaugusveos (läbitud meetrid)
			3 aastat ja vanemad
2	8.30	19.30	50
3	8.00	19.00	100
4	7.30	18.30	150
5	7.00	18.00	200
6	6.30	17.30	250
7	6.05	17.00	300
8	5.45	16.30	350
9	5.30	16.00	400
10	5.20 ja kiiremini	15.30 ja kiiremini	450 ja rohkem

Märkused. Üldine tööjõudluse pall määratakse kaheaastaste hobuste puhul miinimumpalli järgi kahest katseliigist ning kolmeaastaste ja vanemate hobuste korral miinimumpalli järgi kolmest katseliigist.

Kui hobune on kahes katseliigis hinnatud 6—10 palliga, lisatakse miinimumpallile 1 pall.

Katseid mittesooritanud, kuid majanduslikel töödel kasutatud hobuste tööjõudlust hinnatakse näidatud tööjõudlusest olenevalt 3—4 palliga.

Oblasti-, tsooni-, vabariiklikest ja üleliidulistest võistlustest osavõtnud hobuste hinnet tõstetakse 1—3 palli olenevalt saavutatud tulemustest.

V. HINDAMINE JÄRGLASTE VÄÄRTUSE JÄRGI

21. Hobuseid hinnatakse normaalsetes tingimustes üleskasvatatud järglaste väärtuse järgi. Märade ja täkkude järglaste väärtus tehakse kindlaks majandite algarvestuse ja boniteerimise andmetel ning noorhobuste ülevaatusel bonitööri poolt.

a) Hindamisel saavad majandite tõutäkkud ja -märad palle järgmiselt:

järglased peamiselt eliit- ja I klassis	8—10
järglased peamiselt I ja osaliselt II klassis	6—7
järglased peamiselt II klassis	3—5

b) Tõutute märade paaritamiseks kasutatud täkkudele antakse palle järgmiselt:

järglased vastavad peamiselt tarbehobuste nõuetele, kusjuures vähemalt 75% neist on soovitud tüübiga, hea tööjõudlusega või kuuluvad vähemalt II klassi 8—10

järglased vastavad peamiselt tarbehobuste nõuetele, kusjuures vähemalt 50% neist on soovitud tüübiga, hea tööjõudlusega või kuuluvad vähemalt II klassi 6—7

järglased vastavad peamiselt tarbehobuste nõuetele 3—5

Märkused. Kui järglaskonnas esineb tõu rekordiste või oblasti-, kraia- ja vabariiklike näituste tšempione ning Üleliidulise Põllumajandusnäituse ja NSV Liidu Rahvamajanduse Saavutuste Näituse eksponaate, tõstetakse hinnet 1 palli võrra.

Iga järglase eest klassis 2.10 ja kiiremad lisatakse traavlitõugu täkkude hindele 0,5 palli ning märade hindele 2 palli.

VI. HINDAMINE MÕÖTMETE JÄRGI

22. Mõõtmete järgi hinnatakse hobuseid igale tõule kindlaksmääratud skaala alusel.

Täiendused selle reegli kohta on esitatud iga tõu skaalas. Mõõtmete eest antakse pallid miinimummõõdu järgi.

Tabel 3

Orlovi ja vene traavli tõug

Täkid			Märad			Pallid
Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	
160 ja kõrgem	184 ja rohkem	20,5 ja rohkem	158 ja kõrgem	184 ja rohkem	20 ja rohkem	9
158	182	20	156	182	19,5	8
156	180	20	154	180	19,5	7
154	178	19,5	152	178	19	6
152	176	19	150	176	18,5	5
151	174	18,5	149	174	18	3—4

Märkused. Kui üks mõõtmetest ületab ettenähtud miinimumi, teised aga vastavad sellele, suurendatakse hindeid järgmiselt: rinna übermõõdu ületamisel 5 cm lisatakse 1 pall, 10 cm ja rohkem — 2 palli; kämbla übermõõdu ületamisel 1 cm ja rohkem lisatakse 1 pall.

Ühe mõõtte mittevastavus — kõrgus turjalt mitte rohkem kui 1 cm ja rinna übermõõt mitte rohkem kui 3 cm — ei vähenda 4-aastaste ja vanemate hobuste hinnet.

Keha põikpikkus peab ületama kõrguse turjalt (101—104%). Kui keha põikpikkus on 3 cm väiksem kui kõrgus turjalt, alandatakse mõõtmete hinnet 1 palli võrra. Veelgi lühema põikpikkuse korral vähendatakse hinnet 2 palli võrra.

3¹/₂-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel vähendatakse nõudeid mõõtude suhtes olenevalt vanusest (tab. 9).

Tabel 9

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Keha põikpikkus cm	Rinna übermõõt cm	Kämbla übermõõt cm
3 ¹ / ₂	1	2	3	—
3	2	4	6	0,5
2 ¹ / ₂	3	6	8	1,0
2	5	8	13	1,0
1 ¹ / ₂	8	12	20	1,5

Märkus. Treeningus olevate hobuste puhul vähendatakse rinna übermõõdule esitatavat nõuet täiendavalt 5 cm võrra.

Tabel 10

Doni ja budjonnõi tõug

Täkid			Pallid	Märad			Pallid
Kõrgus turjalt cm	Rinna übermõõt cm	Kämbla übermõõt cm		Kõrgus turjalt cm	Rinna übermõõt cm	Kämbla übermõõt cm	
1	2	3	4	5	6	7	8

Budjonnõi tõug

162 ja kõrgem	184	20,5	9	160 ja kõrgem	186	20	9
160	181	20	8	158	183	19,5	8

1	2	3	4	5	6	7	8
158	179	19,5	7	157	182	19	7
157	177	19,5	6	156	181	19	6
156	176	19	5	154	180	18,5	5
154	174	19	4	152	176	18,5	3—4

Doni tõug

162 ja kõrgem	187	20,5	9	160 ja kõrgem	189	20,0	9
160	184	20,5	8	158	186	19,5	8
158	182	20	7	157	185	19,5	7
157	180	19,5	6	156	184	19,5	6
156	179	19,5	5	154	182	19	5
154	177	19,5	4	152	179	19	3—4

Märkused. Mõõtmete ületamisel — rinna übermõõt 10 cm ja rohkem ning kämbla übermõõt 0,5 cm ja rohkem — ettenähtud miinimumist, suurendatakse hinnet iga tunnuse eest 1 palli võrra.

Kui 4-aastastel ja vanematel hobustel üks mõõtmetest on väiksem — kõrgus turjalt mitte üle 1 cm, rinna übermõõt mitte üle 3 cm ja kämbla übermõõt mitte üle 0,5 cm —, siis hinnet ei vähendata.

Keha põikpikkus ei tohi turja kõrgusest olla väiksem. Kui 4-aastaste ja vanemate hobuste keha põikpikkus on 3 cm väiksem kui kõrgus turjalt, vähendatakse mõõtmete hinnet 1 palli võrra.

Treeningus olevate hobuste puhul vähendatakse rinna übermõõdule esitatavat nõuet täiendavalt 5 cm võrra.

3¹/₂-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel vähendatakse nõudeid mõõtmete suhtes olenevalt vanusest (tab. 11).

Tabel 11

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna übermõõt cm	Kämbla übermõõt cm
3 ¹ / ₂	1	4	—
3	2	6	—
2 ¹ / ₂	4	10	0,5
2	6	16	1,0
1 ¹ / ₂	8	24	1,5

Kabardiini tõug ja selle ristandid täisverelise ratsahobusega

Täkid			Märad			Pallid
Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	
Kabardiini tõug						
156	180	20	154	180	19,5	9
154	178	20	152	178	19	8
152	176	19,5	150	176	19	7
151	174	19,5	149	174	18,5	6
150	172	19,5	148	172	18,5	5
148	170	19	147	171	18	3—4

Kabardiini tõu ristandid täisverelise ratsahobusega

158 ja kõrgem	180	20,5	156 ja kõrgem	180	20	9
157	179	20	155	179	19,5	8
156	178	20	154	178	19	7
154	176	19,5	152	176	19	6
153	175	19,5	151	175	19	5
152	174	19	150	174	18,5	3—4

Märkused. Karatšai hobused boniteeritakse kabardiini tõule ettenähtud skaala alusel, anglo-kabardiini ja anglo-karatšai hobused aga kabardiini ja täisverelise ratsahobuse ristandite skaala alusel.

Kabardiini ja täisverelise ratsahobuse ristandite skaala alusel boniteeritakse hobuseid, kelle eellastest on üle 25%, kuid mitte rohkem kui 75% täisverelised ratsahobused.

Kui rinna ümbermõõt ületab 8 cm ja rohkem ning kämbla ümbermõõt 0,5 cm ja rohkem ettenähtud miinimumi, tõstetakse hinnet iga tunnuse eest 0,5 palli võrra.

Kui 4-aastastel ja vanematel hobustel üks mõõtmetest on väiksem — kõrgus turjalt mitte üle 1 cm, rinna ümbermõõt 3 cm ja kämbla ümbermõõt 0,5 cm —, siis hinnet ei muudeta.

Treeningus olevate hobuste puhul vähendatakse rinna ümbermõõdule esitatavat nõuet täiendavalt 5 cm võrra.

3½-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel vähendatakse nõudeid mõõtmete suhtes olenevalt vanusest (tab. 13).

Tabel 13

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümber-mõõt cm	Kämbla ümber-mõõt cm
3 $\frac{1}{2}$	1	3	—
3	2	5	0,5
2 $\frac{1}{2}$	4	10	1,0
2	6	15	1,0
1 $\frac{1}{2}$	8	20	1,5

Tabel 14

Ahhal-tekiini, jomuudi, karabairi ja lokai tõug

Täkid			Märad			Pallid
Kõrgus turjalt cm	Rinna ümber-mõõt cm	Kämbla ümber-mõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümber-mõõt cm	Kämbla ümber-mõõt cm	
1	2	3	4	5	6	7

Ahhal-tekiini tõug

158	172	19,5	156	172	19	9
157	171	19,5	155	171	19	8
156	170	19	154	170	18,5	7
155	169	19	153	169	18,5	6
154	168	19	152	168	18	5
152	167	18,5	151	167	18	3—4

Jomuudi tõug

154	170	19,5	152	170	19	9
152	168	19,5	151	168	19	8
151	167	19	150	167	19	7
150	166	19	149	166	18,5	6
149	165	18,5	148	165	18,5	5
148	164	18,5	147	164	18	4

1	2	3	4	5	6	7
Karabaiiri tõug						
156	179	20,5	154	180	20	9
154	177	20	152	178	19,5	8
153	176	19,5	151	177	19	7
152	174	19,5	150	176	19	6
151	173	19	149	175	19	5
150	172	19	148	174	18,5	3—4
Lokai tõug						
152	176	20	150	176	19	9
151	174	19,5	149	174	18,5	8
150	173	19,5	148	173	18,5	7
149	172	19	147	173	18	6
148	172	19	146	172	18	5
146	170	18,5	145	172	18	3—4

Märkused. Kui ahhal-tekiini ja jomuudi hobustel ületab rinna ümbermõõt 4 cm ning lokai ja karabaiiri hobustel 8 cm, kämbla ümbermõõt aga 1 cm ja enam ettenähtud miinimumi, suu-rendatakse hinnet iga tunnuse eest 1 palli võrra.

Kui keha põikpikkus on 3 cm väiksem kui kõrgus turjalt, vähendatakse hinnet 1 palli võrra.

Kui 4-aastastel ja vanematel hobustel üks mõõtmetest on väiksem — kõrgus turjalt 1 cm, rinna ümbermõõt 3 cm ja kämbla ümbermõõt 0,5 cm —, siis hinnet ei vähendata.

Treeningus olevate hobuste puhul vähendatakse rinna ümbermõõdule esitatavat nõuet täiendavalt 5 cm võrra.

3¹/₂-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel vähendatakse nõudeid mõõtmete suhtes olenevalt vanusest (tab. 15).

Tabel 15

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümber- mõõt cm	Kämbla ümber- mõõt cm
Ahhal-tekiini ja jomuudi tõug			
3 ¹ / ₂	—	3	—
3	1	5	0,5
2 ¹ / ₂	3	8	0,75
2	7	15	1,0
1 ¹ / ₂	10	20	1,5
Karabaiiri ja lokai tõug			
3 ¹ / ₂	1	3	—
3	2	6	0,5
2 ¹ / ₂	4	10	0,5
2	6	15	1,0
1 ¹ / ₂	8	20	1,5

Tabel 16

**Araabia ja tereki tõug ning nende ristandid
täisverelise ratsahobusega**

Täkid			Märad			Pallid
Kõrgus turjalt cm	Rinna ümber- mõõt cm	Kämbla ümber- mõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümber- mõõt cm	Kämbla ümber- mõõt cm	
1	2	3	4	5	6	7

Araabia tüübid «Koheilan» ja «Siglavi»

152	177	19,5	150	174	19	9
150	175	19	148	172	18,5	8
148	173	19	147	169	18,5	7
146	168	19	145	167	18	6
145	166	18,5	144	166	18	5
144	165	18	143	165	17,5	3—4

1	2	3	4	5	6	7
Araabia tüüp «Hadban»						
156	176	19,5	154	176	19	9
155	175	19,5	153	175	19	8
154	174	19	152	174	18,5	7
153	173	19	151	173	18,5	6
152	172	18,5	150	172	18	5
150	170	18	148	170	17,5	3—4

Tereki tõug ja araabia tõu III—IV põlvkonna ristandid

155	175	19,5	153	172	19	9
154	174	19,5	152	171	19	8
153	173	19	151	170	18,5	7
152	172	19	150	169	18,5	6
151	170	18,5	149	168	18	5
149	169	18	147	166	18	3—4

Araabia tõu ristandid täisverelise ratsa-
hobusega kuni III põlvkonnani

158	178	20	156	178	19,5	9
157	177	20	155	177	19,5	8
156	176	19,5	154	176	19	7
155	175	19,5	153	175	19	6
154	174	19	152	174	18,5	5
152	172	19	150	172	18,5	3—4

Märkused. Kui rinna ümbermõõt ületab 5 cm ja rohkem ning kämbla ümbermõõt 0,5 cm ja rohkem miinimumi, lisatakse iga tunnuse eest 0,5 palli.

4-aastastel ja vanematel hobustel kõrguse 1-sentimeerist puudu jääki ei arvestata.

«Siglavi» tüüpi hobuste puhul vähendatakse rinna ümbermõõdule esitatavat nõuet 4 cm ja kämbla ümbermõõdule esitatavat nõuet 1 cm võrra.

Treeningus olevate hobuste puhul vähendatakse rinna ümbermõõdule esitatavat nõuet 4 cm võrra.

3¹/₂-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel vähendatakse nõudeid mõõtmete suhtes olenevalt vanusest (tab. 17).

Tabel 17

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm
3 $\frac{1}{2}$	1	3	—
3	3	6	0,5
2 $\frac{1}{2}$	4	8	0,75
2	5	12	1,0
1 $\frac{1}{2}$	8	20	1,5

Tabel 18

Täisverelise ratsahobuse tõug ja tema ristandid, euroopa ratsahobuste tõud

Täkid			Märad			Pallid
Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	

Täisverelise ratsahobuse tõug ja tema III—IV põlvkonna ristandid

162	182	20,5	160	182	20	9
160	180	20	158	180	19,5	8
158	178	19,5	156	178	19	7
156	176	19,5	154	176	18,5	6
155	175	19	153	175	18,5	5
154	174	19	152	174	18,5	3—4

Täisverelise ratsahobuse I—II põlvkonna ristandid ja euroopa ratsahobuste tõud

164	188	21,5	162	188	20,5	9
162	186	21	160	186	20	8
160	184	20,5	158	182	19,5	7
158	182	20	156	180	19	6
156	180	19,5	154	178	19	5
154	178	19,5	152	176	18,5	3—4

Märkused. Kui rinna ümbermõõt ületab 10 cm ja kämbla ümbermõõt 1 cm ettenähtud miinimumi, suurendatakse hinnet iga tunnuse eest 0,5 palli võrra.

Kui 4-aastastel ja vanematel hobustel üks mõõtmetest on väiksem — kõrgus turjalt 1 cm ja rinna ümbermõõt 3 cm (treeningus olevail hobustel 5 cm) —, siis hinnet ei muudeta.

3-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel vähendatakse nõudeid mõõtmete suhtes olenevalt vanusest (tab. 19).

Tabel 19

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm
----------------	-------------------	--------------------	---------------------

Täisverelise ratsahobuse tõug ja tema III—IV põlvkonna ristandid

3	1	5	—
2 ¹ / ₂	3	8	0,5
2	5	12	1,0
1 ¹ / ₂	8	20	1,5

Täisverelise ratsahobuse ristandid kuni III põlvkonnani ja euroopa ratsahobuste tõud

3 ¹ / ₂	1	3	—
3	2	5	—
2 ¹ / ₂	4	10	0,5
2	6	15	1,0
1 ¹ / ₂	8	25	1,5

Tabel 20

Kustanai tõug

Täkid			Märad			Pallid
Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	
160	186	20,5	158	188	19,5	9
158	182	20,5	156	185	19	8
156	180	20	154	182	19	7
154	178	19,5	152	180	18,5	6
152	176	19	150	178	18,5	5
150	174	19	148	176	18	3—4

Märkused. Kui rinna ümbermõõt ületab 10 cm ja kämbla ümbermõõt 1 cm ettenähtud miinimumi, suurendatakse hinnet iga tunnuse eest 1 palli võrra.

Kui 4-aastastel ja vanematel hobustel üks mõõtmetest on väiksem — kõrgus turjalt 1 cm, rinna ümbermõõt 3 cm ja kämbla ümbermõõt 0,5 cm —, ei võeta seda hindamisel arvesse.

Kui kere põikpikkus on väiksem kui kõrgus turjalt (lühikese kerega hobune), vähendatakse mõõtmete hinnet 1 palli võrra.

Treeningus olevate hobuste puhul vähendatakse rinna ümbermõödule esitatavat nõuet täiendavalt 5 cm võrra.

3¹/₂-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel vähendatakse nõudeid mõõtmete suhtes olenevalt vanusest (tab. 21).

Tabel 21

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm
3 ¹ / ₂	1	2	—
3	2	5	0,5
2 ¹ / ₂	4	7	1,0
2	6	10	1,5
1 ¹ / ₂	10	22	2,0

Tabel 22

Novokirgiisi tõug

Täkid			Märad			Pallid
Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	
158	184	20	156	186	19,5	9
156	182	20	154	184	19	8
154	180	19,5	152	182	19	7
152	178	19,5	150	180	18,5	6
150	176	19	148	178	18,5	5
148	174	19	146	176	18	3—4

Märkused. Kui rinna ümbermõõt ületab 10 cm ja kämbla ümbermõõt 0,5 cm ettenähtud miinimumi, suurendatakse hinnet iga tunnuse eest 1 palli võrra.

Kui 4-aastastel ja vanematel hobustel üks mõõtmetest on väiksem — kõrgus turjalt 1 cm, kere põikpikkus 2 cm, rinna ümbermõõt 3 cm ja kämbla ümbermõõt 0,5 cm —, ei võeta seda hindamisel arvesse.

Kui kere põikpikkus võrdub turja kõrgusega, vähendatakse hinnet 1 palli võrra, on aga kere põikpikkus veelgi lühem, vähendatakse hinnet 2 palli võrra.

Treeningus olevate hobuste puhul vähendatakse rinna ümbermõõdule esitatavat nõuet 5 cm võrra.

3¹/₂-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel vähendatakse nõudeid mõõtmete suhtes olenevalt vanusest (tab. 23).

Tabel 23

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm
3 ¹ / ₂	1	2	—
3	2	5	0,5
2 ¹ / ₂	3	7	1,0
2	6	10	1,5
1 ¹ / ₂	12	15	2,0

Tabel 24

Raskeveohobuste tõud

Täkul				Märad				Pallid
Kõrgus turjalt cm	Kere põikpikkus cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Kere põikpikkus cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
162	169	205	25	160	168	200	23	9
160	166	200	24,5	158	165	196	22,5	8
158	163	195	24	156	162	192	22	7
156	161	191	23,5	154	160	188	22	6
154	159	186	23	152	158	185	21,5	5
152	157	183	22,5	150	155	182	21,5	3—4

Nõukogude raskeveohobuse tõug

162	169	205	25	160	168	200	23	9
160	166	200	24,5	158	165	196	22,5	8
158	163	195	24	156	162	192	22	7
156	161	191	23,5	154	160	188	22	6
154	159	186	23	152	158	185	21,5	5
152	157	183	22,5	150	155	182	21,5	3—4

Leedu raskeveohobuse tõiug

1	2	3	4	5	6	7	8	9
158— —160	165	200	24	156— —158	165	195	22,5	9
158	163	196	23,5	156	163	192	22	8
156	161	192	23	154	161	189	21,5	7
154	159	188	22,5	152	159	186	21,5	6
152	157	186	22,5	150	157	183	21	5
150	155	184	22	148	155	180	21	3—4

Vladimiri tõiug

164	170	202	24,5	162	168	196	23	9
162	167	198	24	160	166	192	22,5	8
160	164	194	23,5	158	164	188	22	7
158	162	190	23	156	162	184	22	6
156	160	186	22,5	154	160	180	21,5	5
154	158	182	22,5	152	158	178	21,5	3—4

Peršeroni tõiug

162	169	198	24	160	169	196	23	9
160	166	195	23,5	158	166	194	22,5	8
158	163	194	23	156	163	190	22	7
156	160	190	22,5	154	160	188	22	6
154	157	186	22,5	152	157	186	21,5	5
152	154	184	22	150	155	184	21	3—4

Vene raskeveohobuse tõiug

148 ja kõr- gem	154	192	22	146	154	190	21,5	9
147	153	190	21,5	145	153	188	20,5	8
146	152	188	21,5	144	152	186	20,5	7
145	151	186	21	143	151	184	20	6
144	150	184	21	142	149	182	20	5
143	149	182	20,5	141	148	180	19,5	3—4

Märkused. Eesti raskeveohobused ja läti ardennid boniteeritakse nõukogude raskeveohobuse skaala alusel, kusjuures turja kõrgusele esitatavaid nõudeid vähendatakse 2 cm ja kämbla ümbermõõdule esitatavaid nõudeid 0,5 cm võrra.

Kui rinna ümbermõõt ületab 10 cm ja rohkem ning kämbla ümbermõõt 1 cm ja rohkem skaalas ettenähtud miinimumi, suurendatakse hinnet iga tunnuse eest 1 palli võrra.

Kui 4-aastastel ja vanematel hobustel üks mõõtmetest on väiksem — kõrgus turjalt 2 cm, kere põikpikkus 3 cm, rinna ümbermõõt 5 cm ja kämbla ümbermõõt 0,5 cm —, siis hinnet ei muudeta.

3-aastasi ja nooremaid hobuseid hinnatakse kolme mõõtme järgi — kõrgus turjalt, rinna ümbermõõt ja kämbla ümbermõõt —, kusjuures nõudeid vähendatakse olenevalt vanusest (tab. 25).

Tabel 25

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm
----------------	-------------------	--------------------	---------------------

Nõukogude raskeveohobuse, eesti raskeveohobuse, läti ardenni ning peršeroni tõug

3	2	5	0,5
2 ¹ / ₂	4	9	1,0
2	6	15	1,5
1 ¹ / ₂	10	25	2,0

Leedu raskeveohobuse tõug

3	1	3	0,5
2 ¹ / ₂	3	8	1,0
2	4	15	1,5
1 ¹ / ₂	10	25	2,0

Vladimiri tõug

3	2	5	0,5
2 ¹ / ₂	3	9	1,0
2	5	20	1,5
1 ¹ / ₂	10	25	2,0

Vene raskeveohobuse tõug

3	1	3	0,5
2 ¹ / ₂	2	8	1,0
2	4	15	1,5
1 ¹ / ₂	8	22	2,0

Läti rakkehobuse tõug

Täkid				Märad				Pallid
Kõrgus turjalt cm	Kere põikpikkus cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Kere põikpikkus cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	
164	170	194	23	162	170	194	22,5	9
162	168	191	22,5	160	168	191	22	8
160	166	188	22	158	166	188	21,5	7
158	164	185	22	156	164	185	21	6
156	162	182	21,5	154	162	182	21	5
154	160	180	21,5	152	160	180	20	3—4

Märkused. Kui rinna ümbermõõt ületab 10 cm ja rohkem ning kämbla ümbermõõt 1 cm ja rohkem miinimumnõude, lisatakse iga tunnuse hindele 0,5 palli.

Kui 4-aastastel ja vanematel hobustel üks mõõtmetest on väiksem — kõrgus turjalt 2 cm, kere põikpikkus 4 cm, rinna ümbermõõt 5 cm ja kämbla ümbermõõt 0,5 cm —, ei võeta seda arvesse.

Aretatavate kergemat tüüpi hobuste puhul vähendatakse rinna ümbermõõdule esitatavaid nõudeid 5 cm ja kämbla ümbermõõdule esitatavaid nõudeid 1 cm võrra.

3¹/₂-aastaste ja nooremate hobuste puhul vähendatakse nõudeid mõõtmete suhtes, kusjuures kere põikpikkust ei arvestata (tab. 27).

Tabel 27

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm
3 ¹ / ₂	1	2	—
3	3	3	0,5
2 ¹ / ₂	5	6	1,0
2	6	16	1,5
1 ¹ / ₂	10	25	1,5

Tori tõug

Täkid				Märad				Pallid
Kõrgus turjalt cm	Kere põik-pikkus cm	Rinna ümber-mõõt cm	Kämbla ümber-mõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Kere põik-pikkus cm	Rinna ümber-mõõt cm	Kämbla ümber-mõõt cm	
168 —160	165	200	22	158 —158	165	195	21,5	9
158	163	193	21,5	156	163	191	21	8
156	161	192	21	154	161	190	20,5	7
154	159	187	20,5	152	159	186	20	6
152	157	185	20,5	150	157	184	20	5
150	155	182	20	148	155	180	19,5	3—4

Märkused. Kui rinna ümbermõõt ületab ⁵ cm ja rohkem ning kämbla ümbermõõt ^{0,5} cm ja rohkem ettenähtud miinimumi, suurendatakse hinnet iga tunnuse eest 1 palli võrra.

3¹/₂-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel vähendatakse nõudeid mõõtmete suhtes olenevalt vanusest, kusjuures kere põik-pikkust ei arvestata (tab. 29).

Tabel 29

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümber-mõõt cm	Kämbla ümber-mõõt cm
3	1	3	0,5
2 ¹ / ₂	2	9	1,0
2	6	15	1,5
1 ¹ / ₂	10	25	1,75

23. Valgevene rakkehobuse, voroneži rakkehobuse, kuznetski, tšumõssi, žmuudi, vjatka, narõmi, priobi, tavdiini, eesti hobuse, meseni, petšoori, altai, aserbaidžani, megreeli, tušiini, gutsuuli, kasahhi, adajevi, baškiiri, tagabai-kali, jakuudi jt. tõugu hobused boniteeritakse vastava liiduvabariigi põllumajandusministeeriumi poolt kinnitatud skaala järgi.

24. Käesoleva juhendi ilmumisega kaotavad kehtivuse kõik varem väljaantud hobuste boniteerimise juhendid.

H. Rohtla
27. jaanuaril 1969

Eesti hobuse boniteerimise näitajad

Tabel 30

Täkid			Märad			Pallid
Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm	
149—150	182	20,0	145—148	178	19,0	9
147—148	179	19,5	143—144	176	19,0	8
145—146	176	19,0	141—142	172	18,5	7
143—144	172	18,5	138—140	170	18,0	6
140—142	170	18,5	134—137	166	17,0	5
138—139	168	18,0	130—133	162	16,5	4
130—137	166	18,0	124—129	160	16,0	3

Märkused. Kui 4-aastastel ja vanematel hobustel on turja kõrgus 2 cm, rinna ümbermõõt 3 cm ja kämbla ümbermõõt 0,5 cm ettenähtust väiksem, siis hinnet ei muudeta.

Kui rinna ümbermõõt ületab 10 cm ja rohkem ning kämbla ümbermõõt 0,5 cm ja rohkem ettenähtud miinimumi, tõstetakse hinnet iga tunnuse eest 1 palli võrra.

3¹/₂-aastaste ja nooremate hobuste hindamisel vähendatakse nõudeid mõõtmete suhtes olenevalt vanusest (tab. 31).

Tabel 31

Vanus aastates	Kõrgus turjalt cm	Rinna ümbermõõt cm	Kämbla ümbermõõt cm
3 ¹ / ₂	2	5	0,5
3	3	6	0,5
2 ¹ / ₂	4	9	1,0
2	7	15	1,5
1 ¹ / ₂	10	25	1,5

Eesti hobuse jõudluse hindamisel arvestatakse katsetel veotakistust järgmiselt kg:

2 km traavis

3—3½ aasta vanustel hobustel 25

4-aastastel ja vanematel hobustel 35

2 km sammus

3—3½ aasta vanustel hobustel 70

4-aastastel ja vanematel hobustel 100

Kaugusveos

3—3½ aasta vanustel hobustel 170

4-aastastel ja vanematel hobustel 200.

Muus osas toimub eesti hobuse boniteerimine vastavalt 1967. aastal kehtestatud boniteerimise juhendile.

Lisa 1

Traavlite jooksukiiruse ümberarvestamise tabel

Distantsi läbimise aeg minutites ja sekundites

1600 m	2400 m	3200 m	4800 m	6400 m
2.00	3.03	4.08	6.25	8.45
2.01	3.04,5	4.10	6.28	8.49
2.02	3.06	4.12	6.31	8.53
2.03	3.07,5	4.14	6.34	8.57
2.04	3.09	4.16	6.37	9.01
2.05	3.10,5	4.18	6.40	9.05
2.06	3.12	4.20	6.43	9.09
2.07	3.13,5	4.22	6.46	9.13
2.08	3.15	4.24	6.49	9.17
2.09	3.16,5	4.26	6.52	9.21
2.10	3.18	4.28	6.55	9.25
2.15	3.25,5	4.38	7.10	9.45
2.20	3.33	4.48	7.25	10.05
2.25	3.40,5	4.58	7.40	10.35
2.30	3.48	5.08	7.55	10.45
2.40	4.03	5.28	8.25	11.25
2.50	4.18	5.48	8.55	12.05
3.00	4.33	6.08	9.25	12.45

Tasuta